

جبر و اختیار در دیوان ناصر خسرو

واژگان کلیدی

* جبر و اختیار
 * قضا و قدر
 * عدل خداوند
 * شعر ناصر خسرو

اعظم همتی * aazam.hemmati@yahoo.com

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

نکیسا قهرمان

کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

چکیده

فرقه اسماعیلیه یکی از بزرگ‌ترین شاخه‌های تشیع به معنی عام است که در قرن‌های چهارم تا هفتم هجری اهمیت بسیاری داشته است. ناصر خسرو یکی از شاعران اسماعیلی مذهب است که از او آثاری در زمینه‌های اجتماعی، اخلاقی، حکمی و دینی دیده می‌شود. یکی از زمینه‌های شعری این شاعر بزرگ، که از عقاید اسماعیلیان نیز متأثر است، مسأله جبر و اختیار است. جبر و اختیار نه تنها در شعر ناصر خسرو بلکه در آثار شاعران دیگر نیز، با توجه به مذهب آنها انعکاس یافته و دارای تفاوت‌ها و تناقضات گوناگون است. در این پژوهش به بررسی جبر و اختیار از دیدگاه ناصر خسرو پرداخته شده و به این نتیجه رسیده است که اعتقاد به جبر و اختیار در شعر او جدای از تناقضات، به صورتی بینابین نمود پیدا کرده است.